

SMRTNA OZLJEDA RADNIKA PRILIKOM DEMONTAŽE MALČERA S POSTOLJA ZA TRANSPORT

Prilikom obavljanja poslova demontaže „malčera“ s postolja za transport poginuo je radnik A.A. zaposlen kod poslodavca X.X. Analiza ovog događaja temelji se na nalazu nadležnog inspektora rada za nadzor u području zaštite na radu, Državnog inspektorata, koji je obavio očevid na mjestu događaja i poduzeo propisane inspekcij-ske mjere kako bi se spriječilo ponavljanje ovakvog ili sličnog događaja.

OPIS DOGAĐAJA

Očevidom je utvrđeno da su radnici poslodavca X.X. premještali priključni radni stroj "malčer"* (dalje u tekstu: stroj), težine 1200 kg, koji se nalazio na metalnom postolju za transport, na izložbeni prostor. Vozač viličara B.B. dovezao je viličar do stroja, podigao vilice, a radnici A.A. i C.C. postavili su trake za dizanje tereta na stroj i vilice viličara. Prije dizanja stroja trebali su izvaditi klinove kojima je stroj bio učvršćen za postolje. Radnik C.C. izvadio je klin (klin 1) na strani između viličara i stroja, a ostala dva klina trebao je izvaditi radnik A.A.

Radnik A.A. čučnuo je ispred stroja pokušavajući izvaditi klin (klin 2), pri čemu se stroj počeo

*Malčer je stroj koji se koristi za mljevenje organskih materijala te smanjuje volumen prirodnog otpada pretvarajući ga u malč. Postoji mnogo različitih vrsta malčera koje možete birati u ovisnosti o kapacitetu i potrebnoj primjeni malča. Raspon veličina varira od onih koji se montiraju na kamione pa sve do samostojećih jedinica. Mogu biti implementirani u kosilice, kao traktorski priključci, ili kao samostojeće jedinice.

prevrtati, trake za dizanje tereta skliznule su s vilica viličara, zbog čega je pao na radnika i usmrtio ga.

Slika 1. Mjesto događaja 1

Slika 2. Mjesto događaja 2

PROVEDBA PROPISA ZAŠTITE NA RADU

Poslodavac je obavezan organizirati i provoditi zaštitu na radu, vodeći pri tome računa o prevenciji rizika te obavještanju, osposobljavanju, organizaciji i sredstvima.

Uzimajući u obzir poslove i njihovu prirodu, poslodavac je obavezan, u skladu s odredbama članka 18. Zakona o zaštiti na radu (N.N., br. 71/14., 118/14., 94/18. i 96/18.; u daljnjem tekstu: ZZR), procjenjivati rizike za život i zdravlje radnika i osoba na radu, osobito u odnosu na sredstva rada, zbog sprečavanja ili smanjenja rizika. Nadalje, obavezan je na temelju procjene rizika primjenjivati pravila zaštite na radu, preventivne mjere, organizirati i provoditi radne i proizvodne postupke, odnosno metode te poduzimati druge aktivnosti za sprečavanje i smanjenje izloženosti radnika utvrđenim rizicima, kako bi otklonio ili sveo na najmanju moguću mjeru vjerojatnost nastanka ozljede na radu.

Procjena rizika se, u skladu s odredbom članka 2. Pravilnika o izradi procjene rizika (N.N., br. 112/14. i 129/19.), provodi za sve poslove koje za njega obavljaju radnici i osobe na radu (poslovi demontaže stroja s postolja za transport) te mora odgovarati postojećim opasnostima, štetnostima i naporima. Postupak se sastoji od prikupljanja podataka na mjestu rada, analize i procjene prikupljenih podataka što uključuje: utvrđivanje opasnosti, štetnosti i napora, procjenjivanje opasnosti, štetnosti i napora i utvrđivanje mjera za uklanjanje odnosno smanjivanje opasnosti, štetnosti odnosno napora. Uz navedeno, pri procjenjivanju rizika se moraju uvažiti provedbeni propisi iz zaštite na radu (kao što su propisi za osobnu zaštitnu opremu, ručno prenošenje tereta, radnu opremu, utovar i istovar tereta).

Na temelju utvrđenih činjenica u postupku procjenjivanja rizika, za poslove demontaže stroja s postolja za transport, utvrđivanja rizika od prevrtanja, poslodavac je obavezan, u skladu s odredbama članka 44. ZZR-a, planirati, pripremati i provoditi radne postupke te razraditi i primjenjivati tehnologiju rada tako da ne ugrožava sigurnost i zdravlje radnika. Pri tome poslodavac treba uvažavati najvišu moguću razinu zaštite od rizika na radu i u vezi s radom, a u skladu s pravilima zaštite na radu i drugim propisima i ob-

vezan je osigurati da samo radnici koji su dobili odgovarajuće upute smiju imati pristup mjestima na kojima postoji ozbiljna i specifična opasnost.

Dalje, poslodavac je obavezan, u skladu s odredbama članka 27. ZZR-a, na temelju procjene rizika, osposobiti radnika za rad na siguran način, obavijestiti ga o svim činjenicama i okolnostima koje utječu ili bi mogle utjecati na sigurnost i zdravlje (o organizaciji rada, rizicima i načinu izvođenja radnih postupaka i sl.), objasniti mu i osposobiti ga za praktičnu primjenu mjera zaštite na radu koje je dužan primjenjivati tijekom rada u skladu s procjenom rizika kojima je izložen na radu i u vezi s radom te u slučaju promjene, odnosno pojave novih rizika, neovisno o tome je li s tim u vezi već izmijenio ili dopunio procjenu rizika. Osposobljavanje radnika provodi se, u skladu s odredbama Pravilnika o osposobljavanju iz zaštite na radu i polaganju stručnog ispita (N.N., br. 112/14.), prema programu osposobljavanja koji se mora temeljiti na procjeni rizika i mora obuhvatiti sve opasnosti, štetnosti odnosno napore utvrđene procjenom rizika te načine otklanjanja.

Isto tako, poslodavac mora, u skladu s odredbama članka 9. Pravilnika o zaštiti na radu pri uporabi radne opreme (N.N., br. 18/17.), osigurati radnicima odgovarajuće obavijesti i, ako je potrebno, pisane upute za radnu opremu koju koristi pri radu koje moraju sadržavati najmanje odgovarajuće sigurnosne i zdravstvene informacije o uvjetima korištenja radne opreme, predvidivim neočekivanim situacijama i iskustvu pri uporabi radne opreme i upozoriti ih na opasnosti kojima su izloženi.

Prilikom obavljanja poslova demontaže stroja s postolja za transport pri uporabi viličara, poslodavac je obavezan, u skladu s odredbom članka 41., stavak 3. ZZR-a, osigurati da sredstva rada i osobna zaštitna oprema u uporabi budu u svakom trenutku sigurni, održavani, prilagođeni za rad i u ispravnom stanju te da se koriste u skladu s pravilima zaštite na radu, tehničkim propisima i uputama proizvođača tako da u vrijeme rada ne ugrožavaju radnike. Vozač viličara dužan je upotrebljavati viličar prema njegovoj namjeni i na način kojim se osigurava siguran rad u skladu s odredbom članka 44. Pravilnika o zaštiti na radu pri utovaru i istovaru tereta (N.N., br. 49/86.) i ne smije podizati, spuštati i prenositi teret obješen o

vilice, u skladu s odredbom članka 51. navedenog pravilnika. Vozač viličara mora ispunjavati uvjete za obavljanje poslova s posebnim uvjetima rada u skladu s odredbama članka 3., točkom 2, Pravilnika o poslovima s posebnim uvjetima rada (N.N., br. 5/84.) i mora biti osposobljen za rad na siguran način, u skladu s odredbama članka 27. ZZR-a, na temelju procjene rizika.

Slika 3. Kuka za viličare

POVREDA PROPISA

Očevid navedenog događaja obavio je inspektor rada za nadzor u području zaštite na radu u suradnji s djelatnicima policije. Inspeksijskim nadzorom utvrđene su bitne činjenice o mjestu događaja kao i nedostaci koji su pridonijeli stradanju radnika. Poslodavac X.X. počinio je niz povreda propisa iz područja zaštite na radu, od kojih navodimo sljedeće:

1. Poslodavac nije, u skladu s odredbama članka 18. ZZR-a, uzimajući u obzir poslove i njihovu prirodu, procijenio rizike za život i zdravlje radnika i osoba na radu, osobito u odnosu na sredstva rada, radni okoliš, tehnologiju, fizikalne štetnosti, kemikalije, odnosno biološke agense koje upotrebljava, uređenje mjesta rada, organizaciju procesa rada, jednoličnost rada,

statodinamičke i psihofiziološke napore, rad s nametnutim ritmom, rad po učinku u određenom vremenu (normirani rad), noćni rad, psihičko radno opterećenje i druge rizike koji su prisutni, zbog sprečavanja ili smanjenja rizika. Nije procijenio rizike za poslove demontaže stroja s postolja za transport.

2. Nadalje, poslodavac nije, u skladu s odredbama članka 44. ZZR-a, planirao, pripremio i provodio radne postupke tako da ne ugrožava sigurnost i zdravlje radnika, uvažavajući pri tome najvišu moguću razinu zaštite od rizika na radu i u vezi s radom, a u skladu s pravilima zaštite na radu i drugim propisima.
3. Poslodavac je dopustio samostalno obavljanje poslova radnicima, a nije ih, u skladu s odredbama članka 27. ZZR-a, osposobio za rad na siguran način, za poslove demontaže stroja s postolja za transport, odnosno nije ih osposobio u skladu s odredbama Pravilnika o osposobljavanju iz zaštite na radu i polaganju stručnog ispita prema programu osposobljavanja koji se mora temeljiti na procjeni rizika i mora obuhvatiti sve opasnosti, štetnosti odnosno napore utvrđene procjenom rizika te načine otklanjanja. Isto tako, poslodavac nije, u skladu s odredbama članka 9. Pravilnika o zaštiti na radu pri uporabi radne opreme, osigurao radnicima odgovarajuće obavijesti za radnu opremu koju koriste pri radu, o uvjetima korištenja radne opreme, predviđivim neočekivanim situacijama i iskustvu pri uporabi radne opreme i upozorio ih na opasnosti kojima su izloženi.
4. Poslodavac nije osigurao, u skladu s odredbom članka 41., stavak 3. ZZR-a, da sredstva rada u uporabi budu u svakom trenutku sigurna, održavana, prilagođena za rad i u ispravnom stanju te da se koriste u skladu s pravilima zaštite na radu, tehničkim propisima i uputama proizvođača tako da u vrijeme rada ne ugrožavaju radnike, a vozač viličara nije upotrebljavao viličar prema njegovoj namjeni i na način kojim se osigurava siguran rad, u skladu s odredbom članaka 44. i 51. Pravilnika o zaštiti na radu pri utovaru i istovaru tereta, jer je

podizao teret obješen o vilice. Dalje, vozač viličara nije bio osposobljen za rad na siguran način za rukovanje viličarem, a u skladu s odredbama članka 27. ZZR-a.

PODUZETE INSPEKCIJSKE MJERE

Tijekom očevida inspektor rada je na temelju ovlasti iz odredbe članka 70., stavak 1. Zakona o Državnom inspektoratu (N.N., br. 115/18., u daljnjem tekstu: ZDI), kojom je propisano da se u slučaju utvrđene nezakonitosti izriče, odnosno određuje odgovarajuća upravna mjera, donio usmeno rješenje upisano u zapisnik o inspekcijskom nadzoru, u skladu s odredbom članka 91., stavak 1., podstavak 2. ZZR-a. Usmenim rješenjem poslodavcu je, na vrijeme dok se ne otklone utvrđeni nedostaci, zabranio obavljanje radnog postupka demontaže stroja s postolja za transport, u skladu s odredbom članka 91., stavak 3. podstavak 1. ZZR-a, kojim je poslodavcu naredio udaljenje s mjesta rada radnika B.B. i C.C., dok ih ne osposobi za rad na siguran način u skladu s propisima i s odred-

bom članka 92., stavak 1., podstavak 1. ZZR-a te naredio da u određenom roku izradi procjenu rizika za poslove demontaže stroja s postolja za transport.

Zbog počinjenja prekršaja opisanog u odredbi čl. 98., stavak 1., podstavci 1. ZZR-a, nadležni inspektor izrekao je novčanu kaznu na mjestu izvršenja prekršaja poslodavcu X.X. i odgovornoj osobi poslodavca jer nisu procijenili rizike za poslove demontaže stroja s postolja za transport u skladu s odredbama članka 18. ZZR-a.

Na temelju odredbi članka 74. ZDI-a, inspektor rada je po službenoj dužnosti podnio kaznenu prijavu nadležnom Državnom odvjetništvu protiv odgovorne osobe poslodavca X.X., zbog osnovane sumnje da je počinio teško kazneno djelo jer nije postupao prema propisima ili tehničkim pravilima o zaštitnim mjerama i time je izazvao opasnost za život ili tijelo ljudi ili za imovinu većeg opsega, opisano u odredbama članka 215., stavak 2., u vezi sa člankom 222., stavak 2., Kaznenog zakona (N.N., br. 125/11., 144/12., 56/15., 61/15., 101/17., 118/18. i 126/19.).

*Goran Beroš, dipl. ing. stroj.
Državni inspektorat, Zagreb*